

In aduentum domini (sermo iii)

Εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ιι

Τότε θρηνεῖ δεινῶς ὁμοῦ πᾶσα ψυχὴ καὶ στενάζει, ὅταν πάντες θεάσωνται θλίψιν ἀπαραμύθητον τὴν περιέχουσαν αὐτοὺς νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ οὐδαμοῦ εὐρίσκοντες ἐμπλησθῆναι τῶν βρωμάτων· δήμαρχοι γὰρ ἀπότομοι σταθήσονται κατὰ τόπον· κᾶν τις φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν σφραγίδα τοῦ τυράννου, ἀγοράζει βραχὺ βρῶμα ἐκείνων τῶν βρωμάτων τῶν τότε εὐρισκομένων. Ἐκλείπει γὰρ τὰ νήπια ἐν τοῖς κόλποις τῶν μητέρων· θνήσκει πάλιν καὶ ἡ μήτηρ ὑπεράνω τοῦ παιδίου. Θνήσκει ἀνὴρ σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ οὐκ ἔστιν τότε ὁ θάπτων ἢ συστέλλων ἐν μνήμασιν. Ἐκ τῶν πολλῶν θνησιμαίων ριπτομένων ἐν πλατεῖαις δυσωδία πανταχόθεν θλίβει τοὺς ζῶντας 193 ἰσχυρῶς. Πρωῖ πάντες μετ' ὀδύνης καὶ στεναγμοῦ ὁμιλοῦσι· πότε ἐσπέρα γένηται, ἵνα ἀνέσεως τύχωμεν; Φθανούσης δὲ τῆς ἐσπέρας, ἐν δάκρυσιν πικροτάτοις συλλαλοῦσιν εἰς ἑαυτούς· πότε ἄρα διαφάουση, ἵνα τὴν ἐπικειμένην θλίψιν ἡμεῖς ἐκφύγωμεν; Καὶ οὐκ ἔστι ποῦ ἐκφυγεῖν ἢ κρυβῆναι ἐκ θλίψεως· τετάρακται γὰρ τὰ σύμπαντα, καὶ θάλασσα καὶ ξηρά. Καὶ διὰ τοῦτο ἔφη ἡμῖν ὁ Κύριος· γρηγορεῖτε, δεόμενοι κατὰ ὥραν τοῦ ἐκφυγεῖν ἐκ θλίψεως. Δυσωδία ἐν θαλάσῃ, δυσωδία ἐπὶ τῆς γῆς· λιμοί, σεισμοὶ ἐπὶ ξηρᾶς, λιμοί, σεισμοὶ ἐν θαλάσῃ, <σύγχυσις ἐν θαλάσῃ> καὶ σύγχυσις ἐπὶ τῆς γῆς· φόβητρα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ φόβητρα ἐπὶ τῆς γῆς. Χρυσὸς πολὺς καὶ ἄργυρος καὶ σηρικὰ ἱμάτια οὐδὲν τινα ὠφελήσει ἐν θλίψει τῇ μεγάλῃ, ἀλλὰ πάντες οἱ ἄνθρωποι τοὺς νεκροὺς μακαρίζουσι τοὺς ταφέντας πρὸ τοῦ ἐλθεῖν <τὴν> μεγάλην θλίψιν ἐπὶ τῆς γῆς. Ῥίπτεται γὰρ ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος ἐν πλατεῖαις, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀπτόμενος, ὅτι πάντα ἐβδέλυκται· ἀλλὰ πάντες τοῦ ἐκφυγεῖν καὶ κρυβῆναι σπουδάζουσι, καὶ οὐδαμοῦ ἔστιν αὐτοῖς τοῦ ῥυσθῆναι ἐκ θλίψεως. Ἄλλ' ἔτι καὶ μετὰ λιμοῦ καὶ τῆς δίψης καὶ τοῦ φόβου θηρία [γὰρ] καὶ ἔρπετὰ 194 σαρκοφάγα εὐρίσκονται. Ἐνδον φόβος, ἔξω τρόμος, καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ. Ἐν πλατεῖαις θνησιμαῖοι. Ἐν οἰκίαις πεῖνα καὶ δίψα. Ἐν πλατεῖαις φωνὴ κλαυθμοῦ, ἐν οἰκίαις φωνὴ κλαυθμοῦ. Ἐν πλατεῖαις θόρυβος καὶ ἐν οἰκίαις θόρυβος. Εἷς ἕκαστος τῷ ἑτέρῳ μετὰ κλαυθμοῦ συναντήσεται· πατὴρ τέκνω, καὶ υἱὸς πατρί, καὶ ἡ μήτηρ τῇ θυγατρὶ. Φίλοι φίλοις ἐν πλατεῖαις περιπλακέντες ἐκλείψουσι, καὶ ἀδελφοὶ τοῖς ἀδελφοῖς περιπλακέντες θανατοῦνται. Μεμάρανται καὶ τὸ κάλλος ὄψεως πάσης σαρκός· γίνονται γὰρ ὥσπερ νεκρῶν αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων. Ἐβδέλυκται καὶ μεμίσηται τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν. Μεμάρανται πάσης σαρκὸς ἐπιθυμία τῇ λείψει τῶν βρωμάτων. Ἄπαντες δὲ οἱ πεισθέντες τῷ δεινοτάτῳ θηρίῳ καὶ λαβόντες τὴν σφραγίδα τὴν ἐκείνου τοῦ μιανοῦ τὸν δυσσεβῆ χαρακτῆρα, προσέρχονται αὐτῷ ἅμα καὶ λέγουσι μετ' ὀδύνης· δὸς ἡμῖν φαγεῖν καὶ πιεῖν, ὅτι πάντες ἐκλείπομεν ἐκ τοῦ λιμοῦ σφιγγόμενοι, καὶ ἀπέλασον ἅψ' ἡμῶν τὰ ἰοβόλα θηρία. Καὶ μὴ ἔχων ὁ μιανὸς πόθεν αὐτοῖς διδόναι, ἔρει αὐτοῖς πᾶσιν ἅμα ἐν πολλῇ ἀποτομίᾳ· πόθεν ἐγὼ δώσω ὑμῖν φαγεῖν καὶ πιεῖν, ὧ ἄνθρωποι; Ὁ οὐρανὸς οὐ βούλεται δοῦναι τῇ γῇ ὑετόν· ἡ γῆ πάλιν 195 οὐκ ἔδωκεν ὀλοσχερῶς γεννήματα. Ἀκούοντες αὐτὰ λαοὶ πενήθουσι καὶ κλαύσουσι, μὴ ἔχοντες παντελῶς παραμυθίαν θλίψεως, ἀλλὰ θλίψις ἐπὶ θλίψιν ἔσται αὐτοῖς ἀμύθητος, ὅτι οὕτως εὐπροθύμως τῷ θηρίῳ ἐπίστευσαν. Ἐκεῖνος γὰρ εἰς ὃν αὐτοὶ ἐπίστευσαν οὐκ ἰσχύει οὐδὲ αὐτῷ βοηθῆσαι· καὶ πῶς αὐτοὺς ἐλεήσει ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐκ θλίψεως τῆς μεγάλης; Τακήσονται ὑπασπιστὰι τοῦ Δράκοντος ἐκ τοῦ φόβου καὶ τοῦ σεισμοῦ καὶ τοῦ ἤχου τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης, καὶ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς δίψης καὶ δηγμάτων τῶν θηρίων, ὅτι πάντες οἱ λαβόντες τὴν σφραγίδα τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ

προσκυνήσαντες αὐτῶ, ὡς τῷ Θεῷ τῷ ἀγίῳ, οὐκ ἔχουσι μερίδα ἐν τῇ Χριστοῦ παρουσίᾳ, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ <τοῦ> Δράκοντος βληθήσονται εἰς γέενναν. Μακάριος ὁ εὐρεθεὶς παγγενναῖος καὶ πάμπιστος, ἔχων αὐτοῦ τὴν καρδίαν πρὸς τὸν Θεὸν ἀδιστακτικῶς· ἀφόβως γὰρ ἐκκρούεται καὶ τὰς πεύσεις αὐτοῦ πάσας, καταφρονῶν καὶ βασάνων καὶ τοῦ φόβου τῶν φαντασιῶν. Πρὶν ἢ δὲ ταῦτα γενέσθαι, ἀποστέλλει Κύριος Ἡλίαν τὸν Θεοσβίτην καὶ τὸν Ἐνώχ, ὡς εὔ 196 σπλαγχνος, ὅπως αὐτοὶ γνωρίσωσιν εὐσέβειαν γένει βροτῶν, κηρύξαι παρρησίᾳ ἅπασιν μὴ πιστεῦσαι καὶ πειθαρχεῖν φόβου ἕνεκεν τῷ ψευδεῖ, κρίζοντες καὶ λέγοντες· πλάνος ἐστίν, ὃ ἄνθρωποι· μηδεὶς αὐτῷ πιστεύσειε τὸ σύνολον τῷ ἀσεβεῖ· μηδεὶς ὑμῶν ὑπακούσει τῷ τυράννῳ τῷ θεομάχῳ· μηδεὶς ὑμῶν φοβηθεῖ· ἐν τάχει γὰρ καταργεῖται. Ὁ Κύριος ὁ ἅγιος, ἰδοῦ, ἔρχεται ἐξ οὐρανοῦ κρῖναι πάντας τοὺς πειθαρχοῦντας τοῖς σημείοις τοῦ Ἄντιχρίστου. Πλὴν ὀλίγοι εἰσὶ τότε οἱ ἔχοντες ὑπακοῦσαι καὶ πιστεῦειν τοῖς ῥήμασιν ἀμφοτέρων τῶν Προφητῶν. Ταῦτα ὁ Σωτὴρ πάντα ποιεῖ, ὡς Θεὸς ἡμῶν, ἵνα δειχθεῖ ἅπασιν ἡμῖν ἢ αὐτοῦ εὐσπλαγχνία, ὅτι οὐδέποτε αὐτὸς ἠβουλήθη τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀσεβοῦς· πάντας γὰρ θέλει σωθῆναι. Νοήσωμεν, ἀγαπητοί, τὴν ἄμετρον εὐσπλαγχνίαν, ὅτι οὔτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀφήσει τὸ τῶν βροτῶν γένος δίχα κηρύγματος ἀληθείας, ἀλλὰ πέμπει τοὺς Προφήτας κηρύξαι θεογνωσίαν, ἵνα πάντες ἐν τῇ κρίσει ὣσιν ἀναπολόγητοι, ὅταν ἔλθῃ ἐξ οὐρανῶν μετὰ δόξης τῆς πατρικῆς. Πολλοὶ μὲν τῶν ἁγίων, ὅσοι τότε εὐρίσκονται, ἅμα εὐθὺς ἀκούσουσι τὴν ἔλευσιν τοῦ μιαροῦ, ἐκχέουσι ποταμηδὸν δάκρυα ἐν στεναγμοῖς πρὸς τὸν Θεὸν 197 τὸν ἅγιον τοῦ ῥυσθῆναι τοῦ Δράκοντος. Καὶ φεύγουσι μετὰ σπουδῆς μεγίστης ἐν ἐρήμοις, καὶ κρύπτονται ἐν ἐρήμοις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις μετὰ φόβου, καὶ πάσσουσι γῆν καὶ σποδὸν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, μετὰ κλαυθμοῦ δεόμενοι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν πολλῇ ταπεινώσει. Καὶ δωρεῖται αὐτοῖς τοῦτο παρὰ Θεοῦ τοῦ ἀγίου, καὶ ὁδηγεῖ αὐτοὺς ἢ χάρις εἰς τόπους τοὺς ὠρισμένους, καὶ σώζονται κρυπτόμενοι ἐν ταῖς ὄπαϊς καὶ σπηλαίοις, μὴ βλέποντες Ἄντιχρίστου τὰ σημεῖα καὶ φόβητρα. Τοῖς γὰρ ἅπασιν τοῖς ἔχουσι γνῶσιν Θεοῦ καὶ σύνεσιν, παραυτίκα γνωρίζεται ἡ ἔλευσις τοῦ τυράννου· τοῖς δὲ αἰεὶ νοῦν ἔχουσιν εἰς πράγματα βιωτικά καὶ ποθοῦσι τὰ γήϊνα, οὐκ εὐδηλον ἔσται τοῦτο. Ὁ γὰρ αἰεὶ δεδεμένος ἐν πράγμασι βιωτικοῖς, καὶ ἐὰν ἀκούσῃ, ἀπιστεῖ· βδελύσσεται γὰρ τὸν λέγοντα. Χάριν τούτου ἰσχύουσιν οἱ ἅγιοι τοῦ ἀποδρᾶν, ὅτι πᾶσαν τὴν μέριμναν τοῦ βίου τούτου ἔρριψαν. Πενθεῖ τότε πᾶσα ἡ γῆ καὶ θάλασσα. Καὶ ὁ ἀὴρ πενθεῖ ἅμα καὶ τὰ ζῶα τὰ ἄγρια σὺν πετεινοῖς. Πενθοῦσιν ὄρη καὶ βουνοὶ καὶ τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. Πενθοῦσι δὲ καὶ φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ σὺν τοῖς ἄστροις διὰ τὸ γένος τῶν βροτῶν, 198 ὅτι πάντες ἐξέκλιναν ἀπὸ Θεοῦ τοῦ ἀγίου, δημιουργοῦ τῶν ἀπάντων, καὶ τῷ πλάνῳ ἐπίστευσαν δεξάμενοι χαρακτηῖρα τοῦ μιαροῦ <καὶ> θεομάχου ἀντὶ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος. Πενθεῖ ἡ γῆ καὶ θάλασσα, ὅτι ἄφνω κατέπαυσε φωνὴ ψαλμοῦ καὶ προσευχῆς ἐκ στόματος τῶν ἀνθρώπων. Πενθοῦσιν ἐκκλησίαι Χριστοῦ πένθος μέγα, διότι οὐ λειτουργεῖται ἀγιασμός, καὶ προσφορὰ οὐκ ἔστι. Μετὰ γοῦν τὸ πληρωθῆναι τοὺς τρεῖς καιροὺς καὶ ἥμισυ <τῆς> τοῦ μιαροῦ ἐξουσίας καὶ πράξεως [ἀντιχρίστου], καὶ ὅταν πάντα πληρωθῇ τὰ σκάνδαλα πάσης τῆς γῆς, καθὼς ἔφη τὸ στόμα θεῖον τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος, ἦξει λοιπὸν ὡς ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐξ οὐρανοῦ ὁ ἅγιος καὶ ἄχραντος καὶ φοβερὸς καὶ ἔνδοξος Θεὸς ἡμῶν καὶ Βασιλεὺς, Νυμφίος ἀθάνατος, ἐν νεφέλαις, μετὰ δόξης ἀνεϊκάστου, προτρεχόντων ἐνώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ τῶν ταγμάτων Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων, ὄντες πάντες φλόγες πυρός, καὶ ποταμὸς πλήρης πυρὸς ἐν φοβερῷ ῥοιζήματι. Χερουβείμ ἔχοντα τὸ βλέμμα κάτω, ὁμοῦ καὶ τὰ Σεραφεῖμ ἰστάμενα καὶ κρύπτοντα τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς πόδας ἐν τέσσαρσι πτέρυ 199 ξι ταῖς πυρίναις, κεκραγότα μετὰ φρίκης, καὶ λέγοντα ἕτερον πρὸς ἕτερον· τρισάγιος, τρισάγιος, τρισάγιος ὁ Κύριος. Καὶ τῆς φωνῆς σάλπιγγος λεγούσης μετὰ φρίκης· ἐγείρεσθε οἱ

καθεύδοντες. Ἴδού, ἦλθεν ὁ Νυμφίος. Ἀνοίγονται τὰ μνήματα, καὶ ἀκούει χοῦς ὁ σαπεὶς τὴν μεγάλην καὶ φοβεράν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐγείρεται πᾶσα φύσις, καὶ εἰς τὸ ἀμήχανον κάλλος ἐμβλέπουσι τοῦ Νυμφίου. Καὶ μύριαι μυριάδες Ἀγγέλων, καὶ χιλιάδες ἀναρίθμητοι στρατιαὶ τῶν Ἀρχαγγέλων χαίρονται χαρὰν μεγάλην· ἅγιοί τε καὶ δίκαιοι, καὶ πάντες οἱ μὴ λαβόντες τὴν σφραγίδα τοῦ τυράννου καὶ πονηροῦ καὶ ἀσεβοῦς. Καὶ ἄγεται ὁ τύραννος δεδεμένος ὑπὸ Ἀγγέλων σὺν πᾶσι τοῖς δαίμοσιν ἐνώπιον τοῦ βήματος. Καὶ ἄγονται ἅμα αὐτῷ οἱ λαβόντες τὴν σφραγίδα, καὶ ἅπαντες ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀσεβεῖς δεδεμένοι. Καὶ δίδωσιν ὁ Βασιλεὺς τὴν κατ' αὐτῶν ἀπόφασιν τῆς αἰωνίου κολάσεως ἐν τῷ πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ. Πάντες δὲ οἱ μὴ λαβόντες τὴν σφραγίδα τοῦ Ἀντιχρίστου, καὶ πάντες οἱ κρυβέντες ἐν σπηλαίοις καὶ ἐν ὄπαϊς, ἀγάλλονται σὺν τῷ Νυμφίῳ ἐν παστῶ οὐρανίῳ χαρὰν ἀνεκκλήτην μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.